

Domoljub

V Ljubljani 28. julija 1943

56 - Štev. 28

Ko kuješ svoj značaj

Ne ubijaj!

Na svetu je največje dobro življenje, telesno življenje. To sicer premine, ker za njim pride večno življenje, je pa od Boga dano in ga moramo sebi in drugim varovati, če se nečemo pregrešiti zoper 5. božjo zapoved.

Človeško življenje je v krščanskem svetu ime- lo veliko vrednost. Brez vrednosti pa je bilo v po- ganskem svetu. Vrednost človeškega življenja je povzdignilo šele krščanstvo. Kadar pa se kje čista krščanska načela začno kaliti, kadar se dviga med ljudmi duh novega poganstva, takrat tudi vrednost človeškega življenja izgublja svojo veli- čino. Kajpada, kjer ne priznavajo več božjih zapo- vedi, jim je življenje bližnjega malo mar.

Krščanski misijonar je Kitajkam razlagal božje zapovedi. Na Kitajskem je navada, da se matere rade iznebe svojih novorojenih otrok, zlasti, če so pohabljeni ali deklince. Misijonar, ki je obravnaval ravno 5. božjo zapoved, je dejal, naj vsaka dvigne toliko prstov, kolikor svojih otrok je že umorila. Mnogo prstov se je dvignilo. Ena izmed Kitajk pa je začela glasno jokati ter je zaklicala: »Nimam toliko prstov na svojih rokah, kolikor svojih otrok sem že umorila. Pa takrat reva še nisem vedela, da je to hudobno dejanje.« O, naše ženske pa so dobro poučene, da je umor hud greh. Dobro so poučene, pa vendarle more svoje otroke, dasi niti še rojeni niso. Gorenja zgodba govori o eni sami Kitajki, ki je pomorila več svojih rojenih otrok, kakor pa je imela prstov na rokah. Koliko pa je slovenskih žena — in tudi že deklet —, ki nimajo toliko prstov, kolikorkrat so že izvršile umor svo- jih nerojenih otrok! In tako je tudi drugod po sve- tu. In prav zato pa dandanes gine toliko ljudi od orožja, bolezni, lakote, žeje, pomanjkanja! To je kezen, ki je prišla nad ljudi, kateri so jo sami klicali.

Če ne smeš ubijati svojega bližnjega, prav ta- ko ne smeš ubijati samega sebe, ker življenja nimáš od samega sebe, marveč od Boga. Bog je gospodar življenja in smrti. Res, da je dandanes toliko sa- momorilcev! Zato, ker nimajo žive vere v Boga, ker ne izpolnjujejo božjih zapovedi. Ljudje so po- stali slabiči, ki ne znajo prenesti nobenega udar- ca, ljudje so se izogibali trpljenju in žrtvam, ker jim je bilo za samo uživanje. Taki ljudje so sla- biči, ki brž obupajo. Tak ti brž prime za samokres ali vrv ter se konča, ker se boji trpljenja. In ven- dar je trpljenje nujno zvezano s človeškim življe- njem. Kdor ga zna prav in dobro prenašati, mu je trpljenje celo v velik hasek. Včasih celo v veliko telesno korist. Vsekdar pa v duhovno dobro.

Ne boj se zato trpljenja, marveč pogumno in Bogu vdano ga prenašaj! Nikdar ne smeš obupa- vati! Tvoje življenje naj Ti bo nad vse sveto, ka- kor ti mora biti avto tudi življenje tvojega brata! To se pravi, izpolnjuj zapovedi, ki jih je Bog dal, pa boš vsekdar dobro vozil skozi življenje.

Kadar se bodo vsi po tem ravnali, takrat bo spet dobro na svetu. Blagor narodu, ki bo po se- danjih skušnjah in zablodah spet ves zasidran v božjih zapovedih! Vsak po svojih močeh naj zato pripomore, da bo slovenski narod spet v celoti pokoren Bogu in njegovim postavam!

Višnja gora

Njegovo Veličanstvo Kralj in Cesar prevzel poveljstvo oboroženih sil

Maršal Pietro Badoglio imenovan za predsednika vlade
»Vojna se nadaljuje, zvestoba dani besedi bo ohranjena«

Rim, 26. julija. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel ostavko na mesto predsednika vlade in prvega ministra tajnika, ki jo je podal Nj. Eksc. Benito Mussolini, ter je za predsednika vlade in prvega ministra-drž. tajnika imenoval Nj. Eksc. viteza in maršala Italije Pietra Badoglia.

Nj. Vel. Kralj in Cesar je Italijanom dal naslednji oklic:

Oklic Nj. Vel. Kralja in Cesarja

»Italijani! Od danes naprej prevzamem poveljstvo nad vsemi oboroženimi silami. V slovesni uri, ki leži nad usodo domovine, naj vsakdo spet zavzame mesto, kamor ga kličejo dolžnost, zvestoba in boj. Ne sme se trpeti noben korak vstran, ne sme se dovoliti noben očitek. Sleherni Italijan naj se prikloni pred hudimi ranami, ki so raztrgale sveta tla domovine.

Italija bo po hrabrosti svojih oboroženih sil, po odločni volji vseh državljanov, v spoštovanju ustanov, ki so jo vedno krepile, spet našla pot navzgor in pot za dvig.

Italijani! Danes sem bolj kakor kdaj ne ločljivo združen z vami po neomajni veri v neumrljivost domovine.

Podpisan: Viktor Emanuel.
 Sopodpisan: Pietro Badoglio.

Nj. Eksc. maršal Italije Pietro Badoglio je Italijanom dal naslednji oklic:

Oklic maršala Badoglia

Italijani! Na zapoved Nj. Vel. Kralja in Cesarja prevzamem vojaško vlado nad državo in sicer z vso oblastjo. Vojna se nadaljuje. Italija, trdo zadeta v svojih napadenih pokrajinah, v svojih uničenih mestih, ohranja zvestobo dani besedi kot ljubosumna varuhinja svojih tisočletnih izročil. Naj se

strnejo vrste okoli Nj. Vel. Kralja in Cesarja, ki je živa podoba domovine ter zgled za vse. Prejeto naročilo je jasno in razločno ter se bo izvajalo z vso natančnostjo. Kdor si umišlja, da bo mogel ovirati redni razvoj, ali kdor bi skušal motiti javni red, bo neusmiljeno udarjen.

Zivela Italija! Zivel Kralj!

Podpisan: maršal Italije Pietro Badoglio.

KRATKE **z vsega sveta**

Novo državno bolnišnico so odprli 5. julija v bolgarski Sofiji: prostora je za 500 bolnikov. Najdaljši betonski most na svetu so odprli 16. julija čez reko Ingerman na Švedskem; glavni lok meri 264 m.

Ženskam in mladini pod 19 let ne smejo prodajati tobaka na Portugalskem.

Argentina je velika ko polovica Evrope, a ima sedaj komaj 13 milijonov ljudi.

Leta 1942 so samo na Koroskem ustrelili 1250 košut in jelenov, 1530 gamsov, 6400 srn in 5700 zajcev.

1000 novih stanovanj bo zgradil Beograd.

Sovjeti so zahtevali od Angležev premestitev poljskih enic, ki so še ostale na perzijskem ozemlju zaradi spopadov med Poljaki in sovjetskimi vojniki.

Podzemsko bolnišnico so uredili v Berlinu; v njej je prostora za več sto bolnikov.

Umrli je podpredsednik republike Argentine admiral Saba Suero.

30 letnico svojega obstoja je proslavilo dne 1. julija svetovno znano založništvo Karl May v Radebeulu pri nemških Drazdanih.

Volitve v švicarski narodni svet (parlament) bodo 30. in 31. oktobra; narodni svet bo štel to pot 194 članov.

Japonski strokovnjaki so ugotovili na številnih primerih, da je najbolje, če človek nosi naravno dolge lase.

V neki bolnišnici v Bologni je 19. julija umrl italijanski pisatelj in pesnik C. Zangar.

Angleži so začeli na debelo odnašati iz afriške Girenajke kipec grško-romanskega izvora, pišejo italijanski listi.

Med službo božjo se je zrušila cerkvena streha v portugalskem mestu Cavilha; 3 osebe ubite, 23 poškodovanih.

Egiptovska vlada je dovolila na drž. šolah nameščenim učiteljicam ostati v službi kljub temu, če se poroče.

Sovjeti so od 5. do 19. julija izgubili 4827 tankov; Nemci so zajeli nad 45.000 ujetnikov.

Na skoraj vse kmetijske pridelke so uvedli v Turčiji nove davke, ki jih kmetje plačujejo v prvi vrsti v pridelkih.

Švica hoče zvišati železniške potniške cene za 25 odstotkov.

Za 50 odstotkov je padla stavbena delavnost na Švedskem v primeri z letom 1939.

Žitne cene v Nemčiji so določili v isti višini kot lani.

Tudi letos bodo vzeli polovico kave s trga — v Braziliji namreč.

Romanski kralj Mihael je pregledal pomorsko oporišče za vojne ladje in za podmornice v Konstanci.

Pri avtomobilski nesreči se je ubil vojaški zastopnik pri nemškem veleposlaništvu v Španiji poveljnik Trotzen.

25.000 lir je daroval za dobrotelne namene slavniti italijanski tenorist v Rimu Feruaci Tagliavini.

Najmanj 75 odstotkov vsega žita bo odkupila od svojih državljanov Turčija.

Do prvih dni septembra bodo trajale počitnice turškega parlamenta.

Vojni dogodki preteklega tedna

Zagrizeni boji na Siciliji

Italijansko vojno poročilo št. 1150 od 19. VII. poroča, da so osne čete na Siciliji odbile vse sovražne napade, pri čemer se je zlasti odlikovala italijanska divizija »Livorno«. Osna letala so noč in dan obmetavala sovražne kolone in ladje ter prizadela sovražniku hude izgube. V zrak je zletel 12.000 ton težki parnik, ki je bil poln streliva. Italijanska letala so še zadela eno sovražno težko križarko in en parnik.

Italijansko vojno poročilo št. 1151 od 20. VII. se glasi, da je sovražnik povečal svoj pritisk na Sicilijo, da pa osne čete junaško drže svoje postojanke. Na morju vzhodno od Sicilije je bil potopljen 8000-tonski sovražni parnik, več ladij in tudi vojnih ladij pa je bilo zadetih.

Italijansko vojno poročilo št. 1152 od 21. VII. naglašja, da so osne čete na srednjem odseku siciliskega bojišča po srditih bojih izpraznile kraja Enna in Caltanissetta. Osna letala pa so uspešno napadala sovražno ladjevje v luci Augusta. Od 10. do 20. julija je sovražnik izgubil 228 tankov.

Italijansko vojno poročilo št. 1153 od 22. VII. pravi, da je sovražnik na srednjem in vzhodnem delu bojišča razvil svoje pehotne in tankovske napade, da pa so se osne čete žilavo uprle ter sovražniku prizadele hude izgube. Osna letala so pokončala 7 sovražnih ladij.

Italijansko vojno poročilo št. 1154 od 23. VII. raznarja, da so osne čete odbile sovražnika na srednjem in vzhodnem bojišču pri Catani. Na zahodnem odseku pa so se osne čete umaknile na postojanke v ozadiju. Osna letala so hudo obmetavala sovražno brodovje z bombami ter več ladij zadela.

Silna bitka v Rusiji

V Rusiji se je od Orla do morja razvnela huda bitka, o kateri poroča nemško vojno poročilo od 19. VII., ki pravi, da so Rusi zaman poskušali prebiti nemške postojanke na jugu, pri čemer so izgubili 237 oklepnikov. Tudi pri Kubanju in ob reki Miusi je sovražnik zaman skušal priti naprej. Severno od Bjelgoroda so bili razbiti vsi sovražni napadi, prav tako pri Orlu, kjer je sovražnik v menjajočih se bojih imel velike izgube.

Nemško uradno poročilo od 20. VII. omenja, da je sovražnik v tej veliki bitki izgubil 562 tankov.

Nemško uradno poročilo od 21. VII. se glasi, da so sovjetski napadi pri Orlu bili krvavo odbiti in da je sovražnik do 19. julija izgubil 4827 tankov, 45.172 ujetnikov in 2444 letal.

Nemško uradno poročilo od 22. VII. pripoveduje, da so Sovjeti od Azovskega morja do Orla zaman skušali priti naprej. Samo tega dne so Sovjeti izgubili 163 tankov.

Nemško vojno poročilo od 23. VII. razglša, da je sovražnik tega dne svoje napade na vzhodu razširil, vendar vse brez uspeha. Včeraj je bilo uničenih 566 sovražnih tankov in 165 letal.

Križ pod razvalinami Pompejev

Izkopavanja mesta Pompeji na podnožju ognjenika Vezuva še vedno niso končana. Še zmerom je tam zaposlenih pod vodstvom strokovnjakov precej delavcev, katerih krampi in lopate vedno znova zadevajo na razne zanimive predmete iz stare rimske dobe, iz onih časov, ko je nenadoma začel bruhati Vezuv in je s svojo lavo prekril tudi tri mesta na svojem podnožju, Pompeji, Herculaneum in Stabije. Zadržati so pri izkopavanju Pompejev delavci naleteli na steni nekega hodnika na velik križ. Profesor Maiuri, ki vodi ta izkopavanja v Pompejih, trdi, da ni nikakega dvoma, da so ta križ vplekali na steno še pred izbruhom Vezuva, to je pred letom 79. po Kristusu. Iz tega sklepa, da so že v tedanji dobi učili v Pompejih krščansko vero.

Za stavo sta jedla

dva avstralska črnca. Sedela sta pri pogrnenih mizah od zgodnjega jutra do poznega večera in pojedla kengurujskega mesa približno 20 kg naše teže. Eden obeh si je hkrati privoščil za malico še celega emuja, ki sliči našim zajcem. Drugi mlad Avstralec je med lovom požrl gos, dva purana in pol metra dolgo kuščarico. Pet domačinov pa je na enem sedežu požrl 160 gosjih jajc.

SLOVENČEV KOLEDAR

je knjiga, ki naj jo naroči vsaka slovenska družina!

Ob obletnici pomorjenih Grudnovih žrtev

Grudnov oče

Grudnova mama

Vinko

Lojze

Gabriel

Te dni mineva leto dni, odkar so komunistični morilci pri Velikih Laščah pomorili skoraj vso Grudnovo družino. Od vse družine je ostala živa le mala Anica, ki je obležala pod truplom svojega umorjenega očeta.

Takrat so komunisti umorili očeta Grudna,

mater ter tri sinove: 29-letnega Lojzeta, 21-letnega Gabrijela in 16-letnega Vinka.

Vsa družina je padla zato, ker je bila Bogu zvesta. Njena smrt pa je pomagala, da so zaslepljeni siromaki hitreje spregledali in se tako izognili nevarnosti, v katero so hoteli.

Obletnica smrti Janeza in Franceta Hitija

Dne 27. julija bo leto dni, ko je padla v Begunjskih prva komunistična žrtev Hitijev Janez, dvajsetletni Kovačev Janez. Bil je preprost delavec, kovaški pomočnik, ki je garal in delal s svojim očetom ne samo 8 ur na dan, ampak po 14, mnogokrat še pozno noč. Vendar je vedno dobre volje še našel časa, da je bil med prvimi v katoliških organizacijah, vztrajen in neustrašen delavec, zadnja leta predsednik Katoliške akcije. Ob vsaki priliki si je upal povedati vsakomur svoje mišljenje. In to je bilo dovolj in preveč, da so ga spravili s sveta.

Zgodilo pa se je to tako. V strašnem poletnem naltvu julijskega večera je prišla v Begunje komunistična tolpa pod vodstvom »komandirja« Korošca iz Reparjev in zloglasnega polit. komisarja Frica Novaka, da likvidira s pomočjo domačih terenskih dokončno begunjske poštene fante, ki so jim bili v napotje. Govorili so o potrebni likvidaciji tridesetih mož in fantov. — Ko so že pri sosedih brezuspešno razbijali po vratih in oknih ter iskali fante, so vdrli skozi okno v Kovačevo hišo, mnogi maskirani, s samokresom in puškami v rokah. Ob rjovenju Frica Novaka so zvezali očeta, nato pa se je odigral prizor, ki ima primere samo še v prvih časih krščanstva. Medtem ko so komunisti oblegali sosedovo hišo, so trije bratje čakali, da pride vrsta nanje. Najmlajši je že imel pripravljen nož, toda najstarejši Janez ni pustil. Dejal je: »Noj se zgodi božja volja.« Zmolili so skupno kesa-nje in čakali. S tem je potrdil besede, ki jih je go-nil v svoji čisti duši, in že nekaikrat pred smrtjo jim je tolažil svojim prijateljem: »Če bi prišlo do tega, da bi me napadel komunist, pa bi se mogel braniti, ga ne bi ubil, ker bi ga s tem pahnil v večno po-gubljenje. Jaz sem pripravljen na smrt, on vem, da ni. Jaz imam upanje, da me bo Bog milo sodil, on nima nobenega.« In to je tisto, kar mu daje mu-neniški sij.

Komunisti so zvezali njega in brata Franceta, najmlajši jim je ušel. Ko so ga pripeljali ven, je tudi Janez skočil, da bi se rešil, pa ga je neki iz Be-zov, njegov bivši tovariš, ustrelil v trebuh. Po-tem ga je na tleh ležečega in zvezanega komunist z bajonetom prebodel skozi vrat. V vratu je imel 7 ran. Čez pol ure je izdihnil v sosedovi hiši. Do zadnjega je bil pri zavesti, ves oblit s krvjo, ki je curljala iz tolkih ran, ob strani g. župnika Turka, ki mu je podelil poslednje sv. olje.

Brata Franceta so komunisti odpeljali zveza-nega, bosega in v sami srajci skozi deževno noč pred gozdne sodbine. 29. oktobra so ga vaški stra-

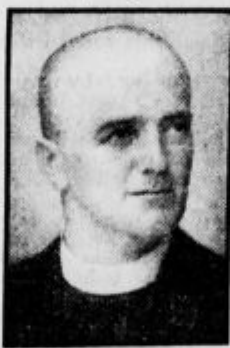
žarji potegnili iz »Mihevočega« brezna, brez nohtov na rokah in brez vidnejših znakov smrti, kamor je bil pahnjen najbrže živ, med druge tuje žrtev, ki so že trohneli notri. Toda domača hiša, ki je s toliko ljubeznijo delal zanjo vse življenje, mu ni mogla več nuditi strehe. Ležal je na parah med rožami in ob častni straži pred porušeno hišo, ki so jo ob napadu na Begunje 17.-18. septembra 1942 komunisti zažgali. Tako je njihova zlobnost še po njuni smrti uničila njun najdražji dom.

Takoj po tisti strašni noči se je zganila vsa Meniška. Iz vseh vasi so prihitieli moški, brez razlike prejšnjih strank.

Ko je znani zločinski simpatizer videl vse to, je dejal: »Po vsej sili so hoteli imeti belo gardo, ki je ni bilo nikjer, sedaj so jo pa sami ustvarili.«

Spomnimo se ob obletnici smrti Hitijevih bratov vseh onih, ki so častno padli v boju za dom in vero ter šli za tema mučencema k Bogu.

† župnik Janez Raztresen

Dne 21. julija je minilo leto dni, odkar je v Gorjaneh umrl mučeniški župnik in do-bri Janez Raztresen. Ko se je v lanskih vročih julijskih dneh razlival čez našo zemljo besni val komuni-stičnega sovraštva, ki je hotelo obračunati najprej s svojimi na-čelnimi nasprotniki, so v velikem številu začeli padati zlasti dušni pastirji. Da, u-dariti je treba najprej

pastirja, potem se bodo ovce že razkropile. Tega vodila se je držal komunizem, ki je vedel, da na-čelnega nasprotnika nikdar ne bo mogel ukloniti in pripraviti do tega, da ne bi njemu zaupanih duš opozarjal pred nevarnostjo.

Nik Janez Raztresen jasno spoznal klic časa in celo nik Janez Raztresen jasno spoznal klic časa in celo rekel svojim prijateljem: »Ljudje bodo šele tedaj popolnoma spregledali, kadar bodo začeli padati duhovniški žrtev. Tedaj bodo videli, da gre »osvo-bodilni front« v resnici samo za komunistično dik-taturo ter za versko preganjanje. Zato pravim, da bi bilo dobro, če pade kakšen duhovnik. Tedaj bodo ljudje spregledali. Sam sem pripravljen, da padem kot prvi.«

Župnik iz Suhorja pri Metliki ni padel kot prvi duhovnik, obsojen od OF. Več slovenskih du-hovnikov je že pred njim moralo živovati življe-nje za svoje versko prepričanje. Toda skupaj z drugimi je tudi smrt župnika Raztresena odprla

zopet novim ljudem oči ter jih privedla k resnici. Tako se je s krvnimi žrtvami začela pot očišče-vanja, pot k resnici, pot do spoznanja. K razja-snitvi razmer in k brezpogojni ostrim ločitvi duhov-so morda največ pripomogle prav duhovniške žr-tve. In po nedolžnem prelita kri rajnega župnika Raztresena je privedla k spoznanju marsikoga, ki je bil še v zmoti.

† Osmošolec Franc Nečemer

»Vzeli so ga, ko je prišel na počitnice. Peljali so ga mimo pleterskega samosta-na, kjer je opravil spoved. Ko so mu po-nudili, naj pristopi k njim, je izjavil, da raje umre. 21. julija 1942 so ga ustrelili pri vasi Avguštinje v gozdu.«

Poročilo kakor sta drugih. »Izjavil je, da raje umre. Ustrelili so ga.« Dadašnji čas je čas neznanih junakov. Padli so, za njih

imena pa ne vemo, ne za njihovo veliko ljubezen in poslednje trpljenje. Moderni svet je tudi svet svetnikov, ki jih pozna le Bog. Močne duše veliko store, potem pa se umaknejo, da drugi odnesejo lahorjev venec.

»Nespameten je bil,« govore ljudje. A ko bi danes vprašali tebe, dragi Francelj, bi čisto dru-gače odgovorili. Naši nasprotniki tega ne morejo in ne morejo razumeti in to jih tudi peče in draži. Ker si bil neomadeževan v življenju, so te hoteli umazati v smrti, a niso vedeli, da je prav zaradi tega Tvoja lepota še bolj zažarela.

Moral je umreti samo zato, ker je bil »kato-liški« v pravem pomenu besede.

Golijevo truplo najdeno in pokopano

Celih deset mesecev je že minilo, odkar so na Rudniku ugrabili vrliga fanta Jožeta Golija, ga od-peljali s seboj in ga v hribih zverinsko umorili. Njegovo smrt imajo na vesti komunistični morilci. Pred kratkim so Golijevo truplo našli in ga oč-kopali. Dne 19. t. m. je bilo truplo dobrega mla-deniča položeno v domačo blagoslovljeno zemljo na rudniškem pokopališču.

Rudnik je bil tega dne priča največjega po-grebnega spreveda, kakršnega ne pomnijo niti naj-starejši pri nas. Pred krsto, v katero so položili mučenceve ostanke, so se v soboto in tudi vso ne-deljo zbirali ljudje in počastili žrtev. Dne 19. t. m. ob štirih popoldne pa so domači fantje poneli krsto k blagoslovljenemu grobu in jo položili v rodno gardo. Ob odprtem grobu so se od pokoj-nega poslovili g. dr. Tome, v imenu fantov Kra-njev iz Device Marije v Polju, v imenu Jožetovič najboljših prijateljev in prosvetnih delavcev pa Jožetov verni prosvetni sodelavec Franc Šparova iz Rudnika.

Komunisti umorili kmečkega fanta

V sobo, 17. julija zjutraj je šel 31-letni kmečki sin-edinec iz Zavrha nad Borovnico, Popek Janez, čez Pokojišče skupaj s svojim očetom proti trav-niku, ki sta ga nameravala pokositi. Oba sta pri-šla v zasedo, ki so jo napravili komunistični to-lovaji pod vodstvom tamkajšnjega domačina Bab-ška. Komunisti so oba odpeljali nazaj proti njuni domačiji. Tam so sina zvezanega pretepli, nato pa odpeljali proti cerkvi, kjer ga je Babšek lastno-ročno ustrelil. Nič boljše se ne bi godilo njego-vemu očetu, če ne bi tedaj nastopila skupina vo-jakov, ki je silila strele, s katerimi je Babšek ubil Popka na cerkvenem pokopališču. Vojaki so takoj začeli zasledovati tolpo in so dva njena čla-na tudi ustrelili. Eden od teh dveh je bil morilec Babšek. V ponedeljek dopoldne so na Pokojišču pokopali Babška in njegovega pajdaša, v Borov-nici pa nesrečno žrtev komunističnega tolovajstva.

NAJLEPŠA IN NAJBOLJŠA KNJIGA BO
„Slovenčev koledar“ za leto 1944
 NAROČITE GA BREZ ODLAŠANJA!

Kaj je NOVEGA

Nova maša v Polhovem gradu

Že od nekaj je polhevcgrajša fara spoštovala duhovnike, pastirje svoje in poslance božje.

Z veseljem smo sprejeli v sredo, 7. julija preč. g. novomašnika, Viktorja Zorman, veleposelske farane. Že nekaj let je živel med nami priljubljen in spoštovan.

Pozdravili so ga otroci s šopkom cvetlic in prijazno besedo, pozdravili so ga možje, fantje in dekleta. Duhovščina se je zbrala. Cerkev je tonila v venci, cvetju; zvonjenje in petje je bilo lepo. Velika množica je pobožno spremljala novomašnika v cerkev. — Pridigoval je preč. g. Vilfan Janez. — Gospodu novomašniku želimo mnogo blagoslova na težavni poti požitvalne službe Bogu in dušam. — Njegove prve svete daritve ne bomo pozabili. Vsemogočni blagoslov božji naj mladega duhovnika spremlja povsod in vsekdar! Farani.

Živinorejcem

Ljubljanski komisinar Prevoda je izdal vsem rejcem goveje živine važno obvestilo. Po novi uredbi o prijavi in zapori goveje živine morajo tudi rejci, ki imajo samo eno ali dve glavi goveje živine, oddati 30% od vse prijavljene teže svoje goveje živine. Zato bodo ti rejci morali dati Prevodu vsa teleta. Če pa krava ne bi imela teleta, se morajo trije ali štiri rejci dogovoriti tako, da bodo dali za Prevod vsi skupaj eno odraslo žival in z njo krili obvezo za Prevod vseh treh ali štirih rejcev. — Podrobna pojasnila pri občinskih uradih.

d Na obisku pri svetem očetu je bil pred kratkem ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Na obisku je izročil papežu Piju XII. izvod najnovejše izdaje Martina Krpana. Sveti oče je z veseljem sprejel lepo knjigo ter izrazil svoje občudovanje in pohvalo nad tako razkošno knjigo in nad uspešnimi slikami Lojzeta Perka. Prevzvišeni je papežu tolmačil tudi posamezne slike.

d Nove uredbe pristojnih oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Določbe o podnajemnikih. Sprememba najvišjih cen za kavarniške obrate. Podaljšanje rokov o kolkovanju igralnih kart.

d Tiha, a slovesna proslava zasluži redovnice. V zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani je bila na sv. Vincencija dan, to je dne 19. julija, tiha ali slovesna proslava. Na ta dan je proslavila usmiljenka s. Olivija Pele 50letnico svojega redovnega življenja. Dogodek poveča še okoliščina, da je tudi njena, že pokojna sestra Marija sklenila svoje življenje po več ko 50 letnem redovnem življenju kot usmiljenka. Omenjamo ta redek primer, da obvestimo o tem vse znanee kot sorodstvo, zlasti ribniške doline, kjer je stekla zibelka obema sestrami. — Bog živi slavljenko!

d Novo sv. mašo je daroval 18. julija v Dobrépoljah g. Peter Golob, doma iz Police pri Kranju. V farni cerkvi se je zbralo okrog 3000 ljudi. Lepo je prepeval farni pevski zbor v krasno ozaljšani hiši božji. Med gosti, ki so g. novomašnika pozdravili, so bili: rektor kanonik g. Šimenc, dobrépoljski dušni pastir g. Mrkun in župnik novomašnikovega rojstnega kraja g. svetnik Filipič. G. novomašniku želimo mnogo blagoslovljenih let v Gospodovem vinogradu.

d Poštai promet s Srbijo. Pokrajinska zveza delodajalcev sporoča: Glede na naše posredovanje za obnovo poštnega prometa med Ljubljansko pokrajino in Srbijo sporočamo, da je Visoki komisiariat, urad za pošto in brzojavno službo, sporočil, da je nemška pošta uprava sporočila, da

Slamoreznice, čistilnice za žito, sadne stiskalnice, poljske brane, štedilnice, peči, vretena in krožne žage, poljedelsko in obrtniško orodje itd.

železnina FR. STUPICA Ljubljana
Medprodaja pridržana Cesta Ariella Rea 1, poleg „Figovca“ Medprodaja pridržana

pristojni vojaški urad ni mogel dovoliti obnove poštnega prometa med Ljubljansko pokrajino in Srbijo. Vendar je dodatno sporočil, da se ljubljanske tvrdke lahko poslužujejo nemških tvrdk v Nemčiji za dopisovanje s svojimi trgovskimi zastopniki v Belgradu. Pripominjamo, da lahko tvrdke dopisujejo s Srbijo naravno tudi po tvrdkah na južnem Stajerskem in na Gorenjskem.

d Vročina je začela pritiskati te dni. Toplomer je kazal več kot 30°C.

d Velike povečane fotografije po vsaki sliki izdeluje lično in solidno FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova 6.

d Ko je šel po opravo na kozolec, se je ponesrečil cerkniški trgovec Lojze Lavrentič. Zlomil si je nekaj reber.

d V Ljubljani je utonil železničarjev sin Ludovik Ilija, rodom z Jesenic.

d Naslov »profesor« smejo nositi samo tisti, ki so dovršili vseučilišče ali njemu enak zavod, je odločila pristojna oblast v Rimu.

d Za kakršno koli delo v zdraviliščih in podobnih zavodih je pristojno ministrstvo prepovedalo jemati strežniško osebje moškega spola. Za vsa dela v takih zavodih smejo uporabljati le ženske.

d Konjak in želodčno grenčico (vermut) bodo poslej lahko prodajale samo lekarne v zapечатih steklenicah na podlagi zdravniškega priporočila.

d 50 dni je trajala žetev riža v milanski pokrajini. Pri spravljanju riževga prideika je bilo tam zaposlenih 27.000 delavk.

d Zajčje in kunčje meso se sme prodajati v Italiji samo pod pogojem, da pridejo živali odrite na trg. Ukrep ima v prvi vrsti namen, da dobi zajčje kože ujnarska industrija.

d Voz ječmena je zgorel Krasevcem v Begunjah pri Cerknici. Otroci so se igrali in zanetili ogenj. Domačini so preprečili še večjo nesrečo.

d 40 milijonov lir je potrošila doslej Italija za nove ceste v Črni gori.

d Nad 20 metrskih stotov sardel so zajeli te dni v svoje mreže ribiči v okolici italijanskega Nolijsa.

d Oblast je zaprla milarno Jakoba Brozija v Treccasiju v parniški pokrajini. V milarni so proizvajali na skrivnen način velike količine brivskega mila.

d Omaka iz fig. Iz Rima poročajo, da se morajo smokve letošnje letine v največji meri uporabiti za izdelovanje omake, ki jo bodo uporabljali v pekarnah ter jo bodo dodajali krušnemu testu.

d Nad 40 stotov rib so nalovili v nekaj urah ribiči iz okolice Castela di Valenza v Padu.

d Policija v Viaregiju je zaprla prodajalca kuretnine Umberta Gianinija, ker je zahteval za piščanca 60 lir. Obenem so mu vzeli dovoljenje za prodajo kuretnine.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trafik, Vel. Lašče

Kotle bo treba oddati

Nemški državni pooblaščenec za železo in kovine je izdal odredbo, po kateri se morajo do 31. julija prijaviti gospodarskim uradom vsi kotli iz bakra in bakrenih zlitin, ki se proglašajo kot zaplenjeni. Izjema velja za bakrene kotle z vsebino manj kakor 5 litrov. Oddajne dolžnosti pa zaenkrat še niso odredili.

NOVI GROBOVI

V Slamni vasi pri Metliki je dne 6. julija t. l. nenadno odšel v večnost Franc Vraničar iz ugledne kršč. družine Boševih. Bil je kremenit značaj, odkritosrčen, prijazen in iskren ljubljeneec in desna roka svojemu očetu, ki mu je leta 1938 izročil in zaupal domače posestvo. Smrt ga je dohitela v najlepši življenjski dobi, saj mu je bilo komaj 33 let. Zapuščal vдово in dva otročka, 5 letnega sinka ter 3 letno hčerko in sivolasega 70 letnega očeta, ki je s Francetom v zadnjih treh letih izgubil že tretjega sina in naslednika na domačem posestvu. Prebrano umrlemu Francetu želimo, naj mu bo zemljica lahka, njegovim svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

† Bogomila Šušteršičeva

Dne 18. julija je v Ljubljani umrla vдова po zadnjem deželcem glavarju Kranjske Bogomila Šušteršičeva. Zaradi visoke starosti ni več zapuščala doma. Zapuščala sina inž. Ferdinanda, ki je ravnatelj velikega industrijskega podjetja na Češkem. Njen brat dr. Janko Šuman živi kot predsednik patentnega sodišča v Beogradu. Daj, Gospod, pokojnici večni mir!

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“

Peterlin Alojzij, trafik, Vel. Lašče

Na Vranskem so oni dan pokopali kmeta Franca Fermeta, ki so ga ubili komunisti. — V Vodicah sta umrli Marija Rozman in Marijana Knez, v Bukovici pa Marija Kranjc. — V Trzinu so odšli v večnost Matilda Ahačičeva, Jožefa Dergan in Marijana Pretnar. — V Smartnem pri Litiji je umrl te dni 53 letni nadučitelj v p. M. Kovarčič. — V Ljubnem pri Brezjah je umrl 70 letni čevljarski mojster in trgovec s čevlji Anton Mohorič. Pokojnik je bil daleč znan izdelovalec čevljev, ki je obiskoval skoraj vse sejmje. — V svoji domači vasi v Vošah pri Radovljici je umrla 80 letna Marija Zupanova, po domače Adamova, ki je živel mnogo let v Radovljici. — V Mengšu je umrla Katarina Vidaličeva roj. Mavčičeva, žena tamošnjega posestnika. — V Škofji Loki je umrla Emilija Polenskovska. — V Ljubljani so odšli v večnost: Dane Zalesjak in bivša gostilničarka Marija Duller roj. Sile. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Metlika. Nedavno smo položili k večnemu počitku Antona Guština, pos. iz Drašč, dolgoletnega cerkvenega ključarja podružnice sv. Petra. Pokojni je bil star 66 let in je bolehal že nekaj let. Ko so mu partizani na Vnebohod ponoči odpeljali sestro v smrt, ga je žalost tako prevzela, da je odšel k Bogu, kateremu je zvesto služil. Pogrebne obrede je opravil g. prošt Klementič, ki je imel poslovljni govor. Nobeno oko ni ostalo brez solz, ko je govornik orisal pokojnikovo življenje. Kot mlad fant je moral po svetu v daljno Ameriko, mnogo je prestal v prvi svetovni vojni, a sedaj je bilo preganjanje in rop partizanov njegov delež. Pokojnika se spominjajo mnogi duhovniki, saj so bili v Metliki gostoljubno sprejeti pod njegovo hišno streho. Pokojni je bil dober gospodar in sosed in odličen vinogradnik. Kmalu za Antonom je umrla sestra Marička, odlična cerkvena pevka, v mladih letih na cerkvenem koru v Metliki, a sedaj v Draščih. — Naj počivata v miru, preostale tolaži Bog!

Naročite

»SLOVENČEV
KOLENDAR«

takoj pri župnem
uradu ali pri našem zastopniku!

Vsako si lahko misli, da sem bil na moč ogorčen nad Romainom dovoljo tega prikrivanja. Če je bilo na severu res vse tako dobro, čemu pa je potem ta človek zadrževal Florino pismo? Malodane me je kar mikalo, da bi na vrat na nos odpotoval v Calais. Toda naročil mi je vendar, da naj ostanem v Parizu; ni dvoma, da je odvetnik imel še drug skrivnostni vzrok, da je hodil kot mačka okrog vrele kafe. Pa tudi bi njegov sel lahko vsak trenutek zopet prišel.

Čeprav mi je vse to možno prekrizalo računo, se mi je vendarle dozevalo najpametnejše, da si vzamem stanovanje pri gospe Jupilli in potrpežljivo čakam. Človek bi mislil, da v Parizu ni bilo v dneh med 31. marcem do 5. aprila 1814. težko preganjati si dolgočasje. Vkorakanje zveznikov, Marmontovo verolomstvo, cesarjeva odpoved prestolu, kozaki po mestnih ulicah, marljiva, čebelini podobna delavnost časnikov z novimi uredniki in izdajatelji, od ranega jutra v pozno noč se razširjujoče in nasprotujoče si vesti, lepaki na vsakem vogalu in nepretrgana reka objav, lepakov, letakov z groznimi rimami, karikatur — vse to je šlo mimo mojih ušes kot prazni glasovi sanj, ko sem taval po ulicah zatopljen v svoje nade in zadržke. Vendar mislim, da to moje ravnanje ni prihajalo iz sebičnosti; rajše bi rekel, da me je nekak močen gnjev odnjal domovini. Če je ta Pariz predstavljal resničnost, potem je bil samo premama, nekako strahilo. Pri teh svojih blodnjah brez vsakega cilja sem v teh petih dneh prekorajil most med deželo svoje preteklosti in ono deželo, kjer je čakalo eno, dasi samo eno človeško bitje na mojo ljubezen.

Šesti dan, bilo je 5. aprila, je bilo moje potrpežljivosti konec. Pri zajtrku in ob steklenici Beaujolaisa je v meni dozorel sklep, pa sem odhitel iz krčme naravnost na svoje stanovanje, kjer sem prosil gospo Jupillo, da mi da pero, črnilo in papir, da bi sporočil gospodu Romainu, da naj me pričakuje v štirindvajsetih urah po prejemu tega pisma v Londonu, naj bo k dobremu ali slabemu.

Nisem pa še napisal prvega stavka, ko sem začel, da je nekdo potrkal na vrata in je v sobo stopila gospa Jupilla z obvestilom, da bi dva gospoda rada govorila z menoj.

»Pripeljite jih noter,« sem rekel, in srce mi je močno bilo, odložil pero in trenutek nato je stal med vrati — moj bratranec Alain!

Prišel je sam. Razumljivo se je zarežal, pogledal od mene na pismo, stopil naprej, položil na mizo klobuk in v zraven njega rokavice, ki jih je bil naphnil.

»Bratranec,« je prišel, »zdaj pa zdaj kažete, da ste nenavadno spretni in opretni, sicer pa vas je na splošno od sile lahko izslediti.«

Vstal sem, »Sodim, da želite govoriti o nujnih opravkih, ker se pri vsem svojem najnovejšem političnem udejstvovanju s tako vnemo trudite, da divjate za menoj. Če je stvar taka, potem bi vas prosil, da govorite prav na kratko.«

»Še malo ne,« je odvrnil vladno. »Ves čas mi je znano, da ste tu. Pričakoval sem vas že dolgo, preden ste dospeli, pa sem poslal svojega slugo Pavla s poročilom.«

»Potem ni bil —«

»Ne. Gotovo ni bil gospod Romaine, katerega — ozrl se je na pismo — »bržkone pravkar pišete. Ker pa bi zdaj radi izvedeli, kako sem sploh hodil za vašo sledjo do tebe precej nečedne luknje, sem tako prost, da vam povem, da je dvakrat dve štiri in da Bow Street nadzaruje tudi pošto zločinca, kateremu je za petami.«

Čutil sem, kako so se mi tresle roke, ko sem zgrabil za stol za naslonjalo, vendar sem še lahko brzdal svoj glas in mu čisto hladnokrvno odgovoril: »Samo trenutek, prosim, gospod grof, preden si naredim zabavo, da vas vržem skozi okno. Ze pet dni me zadržujete v Parizu, to pa, kar ste mi pravkar povedali, ste se kar na lepem zlagali. Do tukaj je zdaj vse v redu. Ali mi pa izkažete zdaj to uslugo,

da izpopolnite svojo zanimivo samoizpoved in mi poveste svoje razloge?«

»Prav z veseljem. Moji načrti še niso bili dozoreli. Samo ena in malenkostna podrobnost je še manjkala. To je vse, kar je. Zdaj pa so popolni.« Potisnil je stol bliže, sedel na rob mize in vzel iz prsnega žepa zganjen kos papirja. »Nemara vam še ni znano, da je najin stric — najin globoko obžalovani stric, če vam je drago — pred tremi tedni umrl.«

»Mir in pokoj njegovi duši!«

»Oprostite, če hitro preidem to vašo pobožno željo.« Alain se je pomisljal. Sovraštvo ga je premagalo in v spomin svojega strica je pljunil z grdo kletvico, ki je samo pričala o notranji slabosti tega človeka. Ko pa se je bil zopet umiril, je nadaljeval: »Ni mi treba, da vam pokličem v spomin prizor, ki ga je bil uprizoril odvetnik ob poselitvi najinega strica. Mogoče ste tedaj preslišali, da sem pošteno posvaril Romaina. Obljubil sem mu, da me je volja sprožiti vprašanje protizakonitega vplivanja, in sem mu povedal, da imam že priče pripravljene v ta namen. Od tedaj sem si pri skrbel še druge. Priznam pa, da bo moj položaj še vse lažji, brž ko podpišete tole pisanje, ki ga imam čast tukajle izročiti.« Tako rekoč mi je vrغل čez mizo še neodprto pismo. Vzel sem ga, odprl in bral:

»Jaz, grof Anne de Keroual de St. Ives, prej z imenom Champdivera v bonapartiistični vojski in pozneje vojni ujetnik z istim imenom v trdnjavi Edinburgu, izjavljam s pričujočim, da nisem niti poznal svojega strica, grofa Kerouala de St. Ives niti nisem prav ničesar pričakoval od njega, dokler me ni v trdnjavi v Edinburgu obiskal gospod Daniel Romaine in mi dal denarja, da sem lahko pospešil svoj beg in me ni skrivaj vthotapil v Amersham Place, ko se je bilo znočilo; nadalje izjavljam, da nisem bil vse do tistega večera še nikdar videl svojega strica, in da je takrat, ko sem ga videl, ležal bolan v postelji in bil bržkone na poslednji stopnji propasti od starosti. Imam tudi vse vzroke za to, da domnevam, da ga gospod Romaine ni bil dobera obvestil o okoliščinah mojega pobega, zlasti ne o mojem udeležanju pri smrti soujetnika z imenom Goguelat, prej nastanjenvalca v drugem pešpolku —«

»Nemara vam še ni znano...«

Zadostuje naj to vzorno mesto iz vsebine tiste dragocene listine. Vse od prve do zadnje besede ni predstavljala drugega kot niz potvornih trditve, pomešan s samolilnimi podtikalnji. Prebral sem pisanje in ga vrغل na mizo.

»Oprostite, prosim,« sem rekel, »kaj pa želite, da storim s tem?«

»Da ga podpišete!« Zasmehal sem se.

»Še enkrat vas moram prositi za oproščanje; tukaj vendar ni nikakršna komična opera, čeprav ste se bili tako napravili, kot vse kaže!«

»Pa kljub temu boste podpisali.«

»Vi me pa res dolgočasite.« Sedel sem in položil eno nogo na naslonjalo svojega stola.

»Ali lahko slišim vaš ali-ali? Kajti menim, da imate eden ali pripravljen.«

»Kakopa!« je odgovoril veselo. »Spodaj imam tovariša, nekoga gotovega Clausela, malo višje na cesti pa oddelek policije.«

Lep položaj tol Pa čeprav je bil Alain pričel v upanju, da me oplaši — kar pa ne priznam — je vse to že davno prešlo zdaj, ko me je obšla jeza. Pozorno sem ga gledal in premišljal; čim dalje pa sem premišljal, tem bolj sem bil prepričan, da je vsa ta njegova igra morala imeti neko porazno slabo točko, katero sem zdaj hočeš nočeš moral ugotoviti.

»Spominjate me na svarilo, ki ste ga dali gospodu Romainu. Zoprno je, če dva člana naše rodbine mešata to stvar ali pa se tudi vi slučajno spominjate na grožnjo, ki vam jo je izrekel gospod Romaine?«

»Nobene besede več.«

»Samo beganje, mladi moj gospod! Priznavam, da je ta pretnja bila v tistem trenutku primerna ali koristna za njegove namene. Celo zbegala me je. Nedostojnost, groznost in neosnovanost me je vprav zmešala.«

»Hočete reči, da je najin stric uničil dokazila?«

»Ničesar takega,« je odgovoril z naglo jezo. »Sploh ne priznavam, da je tukšno dokazila sploh kdaj obstajala.«

Pogledal sem ga naravnost v oči. »Alain,« sem rekel. »Lažete.«

Močna rdečica mu je zalila obraz, da jo je bilo videti še pod njegovimi lepotili, zaklel je, segel s kazalcem in palcem v žep telovnika in izvlekel iz njega piščal za pse. »Nobene besede več,« je rekel, »drugače zapiskam in bo še v tej minuti policija tukaj.«

»Ze prav, bova pa govorila dalje o najini stvari. Vi torej pravite, da me je ovadil tisti lopov, Clausel.«

Prikimal je.

»Vojaki cesarstva so danes v Parizu brez poselne cene.«

»Tako brez vsake cene, da bi bilo javno mnenje popolnoma zadovoljno, če bi vsi gospodje Champdiveru pobili vse gospode Goguelate, da bi bili potem postreljeni ali guilotinirani za to.«

»Pa vendar je treba,« sem rekel, »se morajo prej zgoditi gotove reči, na primer sodna razprava s pričami. Mogoče je celo, da me spoznajo nedolžnim.«

»Sem že uvaževal to malo verjetno možnost, vendar jaz mislim dalje. Da govorim prav odkritosrčno, meni se ne zdi kdove kako verjetno, da bi angleško sodišče prisodilo posvesta grofa de Kerouala de St. Ivesa pobeglemu bonapartiističnemu ujetniku, ki bi povrh tega še prišel pred sodišče zaradi umora tovariša, ter mu priznalo olajšave, ker ni ničesar dokazanega.«

»Dovolite mi,« sem mu segel v besedo, »da malo odprem okno. Nikarte: veste, kar vtaknete piščalko zopet nazaj. Nimam namena, da bi vas vrغل ven, vsaj za zdaj ne. Tudi nočem poskušati pobegniti. Ampak vam je treba po vsaj priliki malo svežega zraka, da povem po resnici.«

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Spomin na gasilski kongres 1939

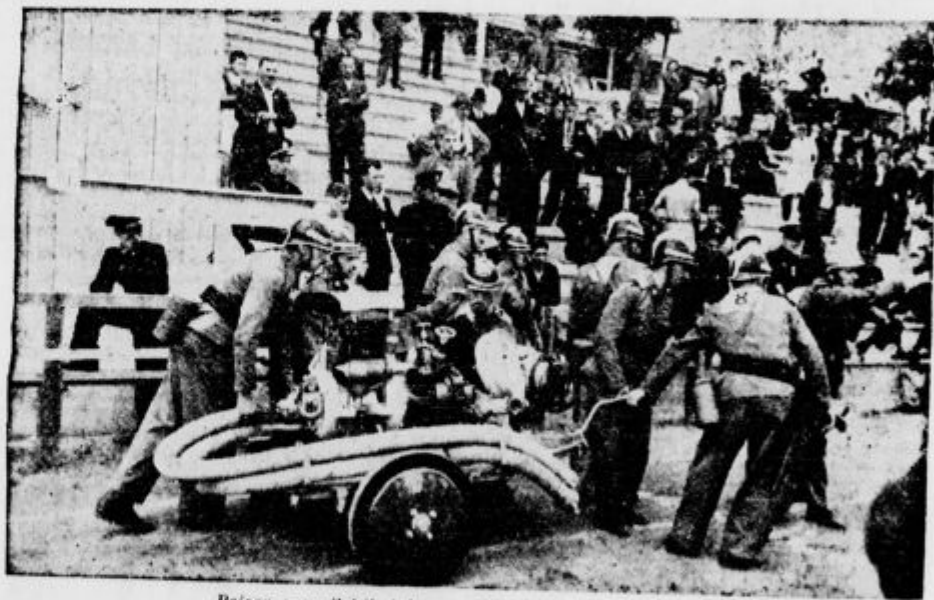
Pogled na oltar na Kongresnem trgu med sveto mašo

Gasilci pri službi božji na Kongresnem trgu

Narodne noše na gasilskem kongresu v Ljubljani

Prizor z gasilskih tekem na ljubljanskem stadionu

Športniki telesne vzgoje pri vaji z medicinskimi šogami na ljubljanskem Stadionu ob priliki velikega gasilskega kongresa leta 1939, v Ljubljani

Vaje ljubljanske gasilske župe na Stadionu

KRALJIČEK

Ljudska povest. Podomačil France Premrl

»Ne. Pač pa nočem ničesar več imeti, kar izhaja od Gabrščkove žlahte. Vzeli ste mi vse, tist in dobro ime in še več. Sedaj naj še hišo yne vzame.«

Fant, požar te bo drago stal.

Hiša je moja last; postavno sem jo prevzel in tudi vse pristojbine plačal. S svojo lastnino lahko storim, kar hočem. — Zavarovana tudi ni.

Pretreseni so stali kmetje okrog njega. Tedaj je zahropel:

»Pustite me v miru! Pojdite domov — tam spodaj se ne da nič več dobiti.«

Hiteli so pa vendar tja k pogorišču, kjer so gasilne brigadke z vso silo delovale. Toda že se je strešno slame hreščeče zrušilo in na milijone isker je švignilo v žarečem vrtincu proti nebu. V notranjščini hiše so se podile ognjene kače divje sem ter tja. Tu se ni dalo nič več rešiti. Ni se moglo ničesar drugega ukreniti, kot pustiti, da zgori stavba do tal. — Za okoličnike ni bilo nobene nevarnosti, ker je bila urarjeva hiša nekaj sto korakov oddaljena od trga in je bilo vreme popolnoma brez vetra.

Gori na Rodnah je še vedno sedel Kraljiček in je mračno strmel na svojo pogorelo domatijo. Strlele so le še razvaline zidovja naključno, kjer so se kot iz mrtvaške lobanje grozno svetila okna. Mladenec je vstal, da bi šel naprej. Tedaj ga je pa prevzela taka bridkost, da bi najrajši umrl. Krčevit jok mu je pretresal telo, solze, ki so mu tekale po licih, niso bile gorke, ampak ledenomrzle. Po daljšem času šele se je po sili malo umiril, vzel svoj kovčeg v roko in krenil po poti čez Polubanj in Lubinj na drugo stran proti Melcam. Od tu pa je kar vso noč nadaljeval svojo pot čez cerkljanske in loške hribe in je dospel naslednji dan popoldne do Ljubljane.

XVI.

Leto se je nagibalo h koncu. Gorjanske planine je pokrila blizajoča se zima že z belo, do ramen segajočo kapo, nižje hribovje je bilo golo in sivorjavo in vsa pokrajina je dremala v somraku pozne jeseni. Le tu pa tam kdaj je posijalo sonce po pobočjih, da je frfotal celo kak zakasnel metulj v toplem, mehkem ozračju in iskal redke jesenske cvetlice. Nekega takega jesenskega dne — tam med sv. Martinom in sv. Katarino — se je pojavil pri dekani v Gorjanskem franciskanski pater, ki je bil koščene postave, plešasto teme mu je obkrožal vence sivih las, iz poduhovljenega, izrazitega obličja pa so mu sijale zelo prijazne oči.

»Nesreče so krive čudne navade...«

»Pozdravljeni, gospod dekan! Menda me ne poznate več,« je rekel, ko je stopil v župnijsko sobo.

»Ne vem, kdo bi bili, in vendar se mi zdite znani,« je odvrnil dekan, ki je moral biti nekako iste starosti z redovnikom; »zdi se mi, kot bi vas kdaj že videl.«

»Pater Serafin s Konstanjevice. — Pred desetimi leti sem bil nekaj tukaj na obisku pri svojem prijatelju iz dijaških let Jerneju Gabrščku.«

»Oh, sedaj se pač spomnim! Pozdravljeni, pater Serafin!... Prosim, izvolite sesti. Danes

morate biti moj gost, vaš prijatelj žal ni več živ.«

»Da, ubogi Jernej, Bog se usmili njegove duše! — Le zaradi njega prihajam danes k vam.«

»Po njegovi smrti se je zgodilo mnogo žalostnega. — Saj morda že veste?«

»Samo nekaj vem od vsega. Bil sem od božiča do srede oktobra vedno po misijonih. Dvakrat sem pisal od tam prijatelju Jerneju, nisem pa prejel nobenega odgovora; sicer je imel navado redno odgovarjati na moja pisma, ki sem mu jih pa pisal največ po dve na leto. Brž ko sem se vrnil domov, nekako pred tremi tedni, sem mu zopet pisal, tedaj pa je prišlo moje pismo nazaj z opombo: »Naslovljenec umrl«. Te dni je pripovedoval neki sobrat pri mizi o čudnih dogodkih tukaj, toda kaj prav gotovega ni vedel. Tedaj se mi je mudilo, da pridem sem in sam poizvem o vsem. Lahko si mislite, kako sem se prestrašil, ko sem zagledal razvaline pogorele hiše in slišal od ljudi o tako neverjetnih stvareh. Sedaj bi pa prosil vas, gospod dekan, da bi mi o tem bolj natančno poročali.«

»Nesreče so krive čudne navade gospoda Jerneja, ki se jih je držal do svoje smrti,« je izjavil dekan.

»Kako neki? Saj vendar ni zakrivil kake krivice?«

»Krivice ravno ne; toda s svojimi sorodniki je vendar uganjal zvižajno igro. Le poslušajte.«

In sedaj je pripovedoval dekan podrobno o poteku vsega, kako je mojster v svoji zadnji bolezni določil z ustno oporo svojo pomočnika, Kraljička, kot dediča hiše in podjetja; kako se je potem večkrat dvomno izražal; kakšen hrup je nastal nato, ko se je izkazal na sodniji spravljeni pismeni testament kot samo nekaj pol praznega papirja, ne da bi bilo z vrstico označeno, komu voli svojo imovino; kako je govorilo več znakov za to, da je zapustil precejšnje denarno premoženje, o čemer pa niso mogli najti nikjer niti sledu; kako so Kraljička zaradi tega osumili, ga zapletli v mučno pravdo in kako je bil slednjič oproščen; nato pa kako je vsled užaljene časti, zamere in jeze zažgal hišo.

Ko je dekan končal svoje poročilo, je sedel pater nekaj časa molče, ves presunjen. Potem je vprašal:

»Ali ni bil pomočnik pošten človek?... Videl sem fanta pred desetimi leti, in tedaj je napravil name najboljši vtis.«

»Kot dušni pastir morem o njem dati le najboljše pričevali,« je odgovoril dekan. »Bil je veren, npravo popolnoma nepokvarjen in pošten in zelo prijazen v občevanju. Ze to, da je dvajset let dolgo junaško vzdržal pri čudaskem, sitnem gospodu Jerneju in da se ni ta nikdar pritoževal čezenj, govori več kot ugodno v njegov prid.«

»S fantom moram na vsak način govoriti. Kje bi ga pa dobil?«

»Tega ne ve nihče. Po požaru so ga videli, da je krenil tja gor proti Melcam. Kam se je potem obrnil, ni znano nikomur. Ljudje pravijo, da je v Ljubljani. Pa ne vem, ali je res.«

Po kratkem molku je rekel duhovnik:

»Še vedno mi je nerazumljivo, zakaj je fant hišo zažgal, potem ko je bil oproščen vsake krivde in je bila njegova čast zopet zadobljena. Morebiti pa je požar vendarle slučajno nastal.«

»Ne, ne, fant je vpricho mnogih mož izjavil, da je sam zažgal. Ko so mu vzeli Gabrščkovo dobro ime in glas in vse, da noče sploh ničesar več, kar izhaja od njih žlahte. Dal je veliko na čast, neizmerno veliko. Sramota, da je moral skoraj sedem tednov sedeti v ječi, in sumničarje, ki ga je še vedno čutil od nekaterih čenje, mu ni šlo iz glave. Tu je hotel s prav izrednim dejanjem potrditi svojo nedolžnost... In morda, morda je pripomogel do tega še neki drugi vzrok.«

»Kakšen? Prosim, gospod dekan, povejte mi vse.«

»Mladenec je bil zaročen, in sicer s hčerjo peka Gabrščka, brata mojstra Jerneja. Imela

bi se v kratkem poročili. Tu pa je moralo priti med obema nekaj neljubega vmes.«

»Ali veste kaj gotovega o tem?«

»Gotovega ne, samo nekaj, kar vzbuja pozornost. Ko je bila hiša že v plamenih, je planila tja Majda — tako se imenuje dekle — in je vekala in tulila in se vedla kot zmešana. Menila je, da je mladenič še vedno v hiši, in je hotela po vsej sili noter, da ga reši. Res se ji je posrečilo, da se je iztrgala ženskam, ki so jo držale, in skočila v ogenj. K sreči se je brž zagnalo nekaj srčnih mož za njo in jo potegnili ven. Toda zadobila je grozne opekline — po obrazu, po rokah — tudi obleka je bila na pol ožgana, bujni, lepi lasje pa skoraj popolnoma. Ko so pa ljudje prinesli novico, da je mladi urar sam zažgal hišo in da čepi sedaj gori na Rodnah, je prišlo dekle čisto iz uma. Vpila je kar naprej: »Jaz sem krival! On ne. Jaz sem krival! Jaz sem krival! Jaz sem ga do tega pripravil! — S težavo so spravili dekle domov, kjer je več tednov visela med življenjem in smrtjo. Prav čudež je, da je sploh še ostala pri življenju. Sedaj so se rane že toliko zacelile, da se ni treba več bati kaj hudega. Toda deklica joka kar neprestano in ne mara imeti nobenega človeka poleg sebe.«

»Prijatelj Andrej je odločil...«

»In kako se obnašajo dekletovi domači?« je vprašal pater.

»Ti se ne dajo spreobrniti. Še vedno govorijo okrog, da ima Kraljiček denar v rokah in da je ušel z njim v tujino; samo da bi vrnil sum s sebe, da je hišo zažgal.«

Franciskan je krepko zmajal z glavo in težko zasopel. Boreč se s poslednjim pomislekom, je rekel polglasno, kot samemu sebi:

»Ne pomaga nič. Moram govoriti, čeprav sem Jerneju obljubil, da ohranim tajno. Nasproti obljubi stoji višja dolžnost, ki jo je treba izvršiti.«

»Kaj vam je, pater Serafin? Kaj neki še petate?« je bil dekan radoveden.

Za trenutek je redovnik še pomolčal, nato je rekel odločno:

»Gospod dekan, hočem vam nekaj razodeti — najprej samo vam. Zapuščena imovina Jerneja je v mojih rokah, to se pravi, je le še nekaj tisoč goldinarjev, veliko večji delež je že porabljen.«

»O sveti Bog!« je zaklical dekan na vso moč iznenaden. »Kako je pa to mogoče?«

»Zelo enostavno. Prijatelj Jernej je odločil vso svojo imovino kot dar za poganška misijone.«

»To je pa čudovito. Kaj takega bi nikakor ne pričakoval od moža, ki je bil razvpit kot skop.«

»Tudi jaz ne. In popolnoma sam od sebe je prišel na to misel, ne da bi ga kdaj kaj prosil ali samo namignil na to. Ko mi je razodel svojo namero, sem ga nasprotno celo opozoril na to, da ne sme prezreti svojih sorodnikov. Tedaj se je razjeklil in je izjavil, da njegova brata in sestra prav nič ne potrebujejo, saj da so že prej pograbili očetno dediščino in da so krivi, da je moral pustiti svoj življenjski poklic.«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Iz življenja za življenje

Dragocene gosli

Ste li že kdaj slišali o starih dragocenih goslih, na katerih so sloviti mojstri tako dolgo in tako lepo igrali, da dajo lep čist glas, ako se jih dotakne z lokom tudi nespreten goodec? Od kod je to neki? Pomislite, kaj sem vam povedal o človeškem licu. Deležno je vseh občutkov duše, in črte in poteze mu dajo izraz, ki je slika skupnosti vseh najbolj pogostih občutkov. Tako je tudi z vlakenci lesa, iz katerega so gosli. Drhtijo od čistih in lepih glasov ter se s časom tako uredijo, da odgovarjajo z zlahkim odmevom tudi, ako se je strun nespretno dotaknil ne ravno mojstrski lok.

Tako je tudi s človeško dušo. Težko je, skoraj nemogoče, odgovarjati drznemu in neotesanemu človeku mirno in priazno, ali se ne dati razieziti razdraženemu, ako imam v duši samo trmo in klubest. Moja duša je kakor gosli in jaz sem goslač. Z vami je pa tudi tako. Ako ste nagodili svoji duši mnogo prijaznih in dobrih misli, da so vsa vlakenca zadržala od dobrotljivosti in sočutja, potem ne bodo vrščali iz nje grdi glasovi, ako morda kdo kdaj po njej nerodno praskne. Žalostno bo menda začivkala, ne pa vrisnila ali utihnila. Najmogočnejši je oni človek, ki je nagradil v svoji duši toliko dobrega in lepega, da ga ne more nikdo več spraviti iz ravnovesja, ter more mirno poslušati najhujše reči in na vse odgovarjati iz vira ljubezni. Vi seveda tega še ne morete. Jaz, kajpada, tudi ne. Saj mi še ne goslarimo dolgo. In mnogo let je treba delati, da se nabere v srcu toliko zlahčnosti, da more vsesati vse, kar je nečisto. A če sedaj ne začnete, bo potem še težje za vas. Sedaj vam povem, kako je treba to napraviti. Ne smete se najprej strašno raztogotiti, ne smete zaškrpiti z zobmi ter se udariti s pestmi po prsni in sikniti: »Ko bi ti le vedel, kako bi te natolkel, — a ne bom te. Ne, ne bom!« To je hudo in zmag nad jezo ni resnična. To je videz. Ne, z obvladovanjem je treba prei začeti. Najprej se moramo vprašati, kaj je z dečkom, zavoljo katerega se tako strašno jezimo... Mu je tako lepo v življenju kakor nam, mu gre vse tako gladko, in morda bolehen, nima menda razrahljanih živcev? So se njegovi starši dovolj potrudili, da bi ga odvadili nerodnosti, dobi kdaj kako dobro knjižo v roko? — Ako se potrudimo, razgledati se po njegovem kratkem in malem življenju, se nam posveti, in loti se nas kes, da smo bili z njim tako nepotrpežljivi. Namesto tožote začutimo usmiljenje. Ako vam kdo da za rojstni dan ptička ali živalco, se takoj pozanimajte, kje živi stvarca in kako, česa ne prenese in kaj ima rada. Ako pa dobite tovariša za igro, dasi ne veste, odkod je, kako je živel, česa mu je manjkalo, od česa se je doslej hranilo njegovo srce, in ne vem kaj še vse. Potem seveda ni čudno, če sta si cele dni v jezi, ter ga psujete in prepetate, ker ga pač ne poznate. To pa vam samim najbolj škodi; saj v vaši duši je prazno. Ni prijaznih misli, ni prizanesljivosti, ni odpuščanja. Na licu pa se vam bere, da ste v boju z jezo in jezljivosti slabiči, in sploh — slabi goslači.

Kdo je prvi izumil električni telefon?

Prvi električni telefon ni izumil Američan Aleksander Graham Bell, ampak Nemec Philip Reis. Bell ga je samo izboljšal. Reis je prvi rabil za svojo iznajdbo besedo »telefon«, kar znači v grščini hitri glas.

Električna rastlina

Ne samo morske ribe, tudi nekatere rastline proizvajajo električen tok. Med temi rastlinami zavzema posebno mesto »phytolecca electrica«, ki uspeva v ameriški ljudovladi Nikaragui. Ta rastlina deli posebno po deževnem vremenu zelo močne električne udarce. Kompas v njeni bližini ne deluje in če ga postavisi med veje, izgubi naprava čez nekaj časa celo lastnosti magnetizma.

ČUDA bujice narave

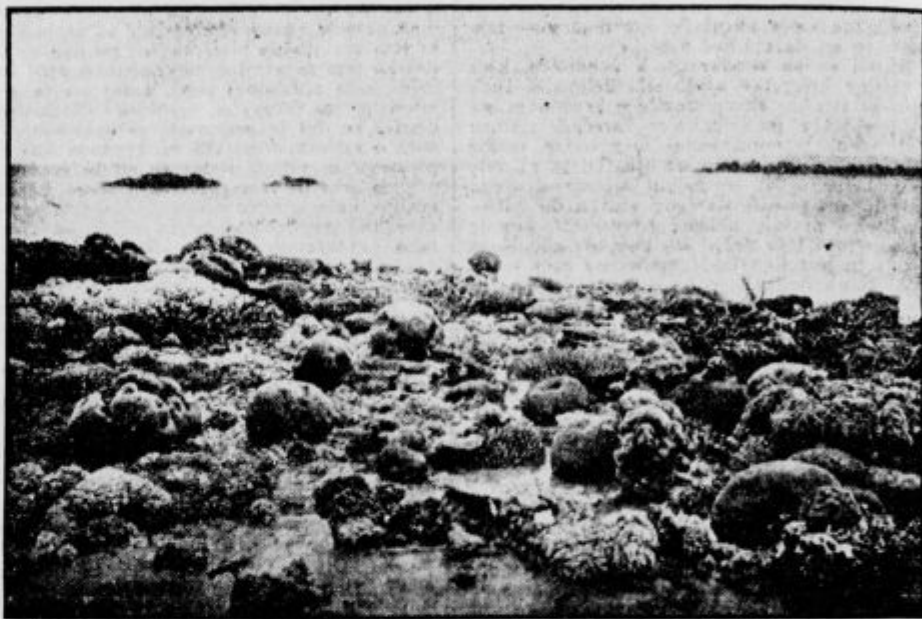

Koraljniki in koraljno otočje

V predzadnji številki »Domoljuba« smo sicer že pisali o koraljah in koraljnikih, toda precej na kratko; ker pa naše bralce zanima vedeti kaj več o tej stvari, se hočemo danes še nekoliko pogovoriti o tem predmetu. Ogledati si hočemo zlasti

koralje, ki so same sicer poginile, toda za seboj pustile koraljnike, to je apneno aragonovo ogrodje, iz katerega so se zgradile do tisoč in več metrov debele stene Koraljnih otokov.

Vsaka teh živalic ima obliko drobcene cvetlice, ter je kakor morska vetrnica. Živi pa v ogrodju

Velikanske koraljno obrežje Avstralije. To koraljišče meri več ko 2000 km.

delo koralj. to je koraljnike in Koraljno otočje. Sredi Koraljnega morja, ki leži med Avstralijo in Novo Gvinejo ter obsega približno poldrugi milijon kvadratnih kilometrov površine, leži nevarno Koralno otočje. Obrežje teh otokov je polno razbitja in mornarji se z žalostjo v srcu spominjajo težkih dni, ki so jih preživeli sredi tega morja ob pogledu na Koraljne otoke.

Zakaj je Koraljno otočje strah za mornarje? Voda v bližini teh otokov je silno nemirna zaradi tokov, ki nastajajo ter povzročajo strašno šumenje, bobnenje, penjenje in desetine metrov visoke valove ter strahovite vrtince, ki se jim ne ustavi nobena ladja. Ti tokovi nastanejo zato, ker se morski valovi v svoji globini razbijajo ob ovirah, na katere naletijo, dočim v svojih zgornjih plasteh drve naprej. Spodnja odbila plast plane navzgor in predre zgornjo, zaradi česar nastanejo prej omenjeni valovi kot nekatere stene ter padajo z velikanskim trusem nazaj na morskno gladino. Mornarji so dan in noč na nogah in s skrbjo v srcu zro na nevarna mesta, oči pa jim iščejo pod vodno gladino skriva in na zemljevidih še neznanomovana nevarna koraljišča.

Prav gotovo se takrat ne spomnijo, da so povzročitelji tega drobne, nežne živalice, imenovane

in samo skozi luknjice, ki jih vidimo na ogrodju, moli svoje lovke, s katerimi lovi drobne živalice ter jih z lovkami nosi v usta.

Koraljnike delimo v dve skupini; prva skupina so koleneni, druga pa pernat koraljniki. Prva imajo šest lovč, druge pa osem. Po obliki ločimo med prvimi glivačo, klasnjačo, zvezdačo, zavijačo, med drugimi pa rdečo koraljo, morsko pero, morski plutek itd.

Kdor vidi te drobne živalice in njihovo velikansko delo, ki so ga opravile v milijon letih, mora občudovati njihovo vztrajno delo in veliko marljivost, saj so sloji, ki so jih zgradile, debeli več ko 2000 metrov.

a

b

Slika nam kaže prerez posamezne koralje in v njem koraljnika, na kateri vidimo več živalic.

Samo do 5. avgusta

je še čas za prednaročilo
ROMANA V SLIKAH

Quo vadis

Cena veliki knjigi (216 strani s 420 slikami, velikost četrta »Slovenca«, »Slov. doma« ali pol strani »Domoljuba«) je: mehko vezana 32 lir trdo v polplatno vezana 45 lir v celo platno vezana na najboljšem papirju . 85 lir Za stare ali nove naročnike »Slovenskega doma« mehko vezana . 25 lir (»Slovenski dom« velja na mesec 11 lir.)

Pišite dopisnico na uredništvo
»SLOVENSKEGA DOMA«
Ljubljana, Ljudska tiskarna.

Kmetovalcem v Ljubljani in okolici

Združenje kmetovalcev je doslej posredovalo pri Corpo d'Armata za propustnice za obdelavo polja na osnovi dokaza o lastništvu ali najemništvu zemlje ter po predložitvi propustnice, ki jo je izdala Kr. kvestura (lasciapassare), osebne izkaznice ali kake druge legitimacije. Propustnice izdane od Corpo d'Armata na gori omenjeni način, veljajo do 30. septembra t. l.

Za bodoče so se pogoji spremenili. Vsak kmetovalec, ki bo hotel prositi za podaljšanje dovoljenja, ali pa na novo prositi, bo moral imeti najprej veljavno propustnico od Kr. Kvesture; druge legitimacije ne zadoščajo več. Pozivamo zato vse kmetovalce, da si pravočasno oskrbijo te propustnice. Postopek pri tem je naslednji:

Prošnjo je napisati v italijanskem jeziku na posebni poli (carta bollata) ki stane 6 lir in jo je nasloviti na Kraljevo Kvesturo v Ljubljani. Te prošnje vložijo kmetovalci znotraj bloka na pristojne policijske postaje, kmetovalci zunaj bloka pa neposredno na Kr. Kvesturo. Prošnjo je treba priložiti:

1. kolek za 0,50 lire.

2. dve fotografiji, overjeni od pristojne občine;

3. posebno potrdilo Združenja kmetovalcev, ki bo omogočilo hitrejšo in zanesljivejšo rešitev.

Takšen je postopek za one, ki propustnice od Kvesture še nimajo. Če pa jo je treba samo podaljšati, je napraviti prošnjo na posebni poli (carta bollata) in priložiti staro propustnico. To velja kljub temu, če je bila propustnica izdana za stalno (permanente).

Obrazec prošnje v italijanskem jeziku bodo lahko dobili kmetovalci pri Združenju, ob enem s potrdilom, ki je omenjeno pod t. 3.

Oni, ki bo propustnico od Kvesture dobil ali ki jo že ima, naj se zgleda v pisarni Združenja kmetovalcev, da ga uvede v seznam prosičev. Samo s propustnico Kr. Kvesture more namreč iti nihče čez blok, ampak mora imeti tudi dovoljenje od Corpo d'Armata. Za to dovoljenje posreduje Združenje kmetovalcev. S seboj naj prinese propustnico Kr. Kvesture in listek, ki ga je izdalo Združenje za dosedanj prehod. Kdor pa še ni doslej prošil za dovoljenje, potem Združenja kmetovalcev, mora poleg propustnice Kr. Kvesture predložiti tudi posestni list ali kakšen drugi dokument, da je lastnik ali najemnik zemlje.

Pisarna Združenja posluje za te zadeve vsak delovni dan od 9 do 12.

Okrog sosedov

s Da bi se pravično razdelila vsa živila, je hrvatsko gospodarsko ministrstvo monopoliziralo pravico razpolaganja z vsemi žiti, stročnicami in krompirjem. Na poziv države bodo morali pridelovalci vse žitne vrste oddati po predpisanih cenah.

s Tovarno za predelavo sadja bodo zgradili v Zg. Stubi na Hrvaškem. V skladišče bo za druga lahko spravila do 50 vagonov svežega sadja, tovarna ga bo pa lahko predelala do 200 vagonov.

s Natečaj za ljudske igre, in sicer že drugi, je razpisalo hrvatsko glavno ravnanstvo narodno prosveto. Prva nagrada znaša 20.000, druga 15.000, tretja 5000 kun.

s Letošnja žetev v Slavoniji in Sremu bo za dve tretjini boljša kakor je bila lanska, pišejo hrvatski listi.

s Vojaška vzgoja spodnještajerske mladine. V graškem dnevniku je izšlo poročilo Norberta Jeglitscha o obisku v taborišču spodnještajerske mladine na Koroskem. Dopisnik pravi med drugim, da se uče vojaškega znanja zastopniki vseh stanov tam najdejo pripravne trboveljskih rudarjev, kmetijske sinove s Pohorja, študente iz Maribora, poljske delavce iz okolice Brežic in viničarske sinove iz Haloz. Mladina, ki še ni dobro veščja jezika, si po tolmaču pusti pojasniti, česar je prvič ne razume.

s Poglavitnik je podpisal uredbo, po kateri so delavci, ki gredo na delo v Nemčijo, oproščeni vseh pristojbin za potne liste.

Mlatilnice, brane, reporeznice, gnojnične žrpalke, sadne stiskalnice itd.

TRGOVINA Z ZELEZNINO IN POLJEDELSKIMI STROJI

FERRUM LEON STUPICA
Ljubljana, Gradišče 2 (poleg Uršulink)

PRAVNI NASVETI

Predpisi o žetvi in naznanitvi žita. Po odredbi Visokega komisarja so pod zaporo in na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu rž, pšenica, oves, ajda, ječmen, koruza in njih mešana vrsta d trenutka, ko se požanjejo. Od zapore so izzete tiste količine pridelkov, ki so po določbi Visokega komisarja določeni za družinsko potrošnjo pridelovalcev ter njihovih kmetijskih delavcev ter količine za setev in za rejo živine. Te količine žita se ne smejo odstopiti drugim in jih tudi pridelovalci ne smejo porabiti za druge namene. Presežki ostanejo pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu, katerega jih je treba javiti v 10 dneh od dne, ko se presežek ugotovi. Pridelovalci in imetniki z zaporo obsežnega žita so ga dolžni hraniti in ga po odredbi oddati Prehranjevalnemu zavodu ali od tega določenim tverdkam na krajih, ob pogojih in rokih, kakor jih določa ta zavod.

Promet s senom in slamo. Vse količine sena, pšenične, ovsene, ržene in ječmenove slame, pridelane v pokrajini ali uvožene, so pod zaporo ali na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu za-

vodu in se ne smejo odsvajati. Zapore se opredeljuje le tiste količine, ki so potrebne za uporabo v domačem gospodarstvu. Vse prodaje ali kakršne koli odsvojitve ali zakupi ali podzakupi zemlje za pridelovanje sena, se morajo prijaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v 15 dneh od dneva njih sklenitve. Količino sena, pridobljeno od košnje trave ali z zakupljenih zemljišč, mora prijaviti imetnik Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v 15 dneh od dne košnje. Pridelovalci in imetniki sena in slame so dolžni skrbeti, da se z zaporo obsežni in za oddajo zaseženi pridelek ohrani v dobrem stanju.

Zajetje in kunčje kože. Predpisi, ki veljajo za goveje, konjske, ovčje, kozje in svinjske kože, so se razširili tudi na kunčje in zajčje kože. Vsi, ki imajo take kože, jih morajo oddati zbiralnim tverdkam.

Oddaja goveje živine. Po izdanih predpisih morajo rejci goveje živine pridržati na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu 30% celotne žive teže vse goveje živine. Predpisi so torej v toliko spremenjeni, da bodo morali tudi oni rejci oddati določeno količino, ki imajo samo dve glavi ali tudi manj živine.

s Pijanost o pravem času. 36 letni Andrej Jazbec iz Lopate pri Pilštajnu se ga je nedavno pošteno nalezal in pijanost mu je prišla zelo prava. Pičila ga je namreč strupena kača in Jazbeca so takoj pripeljali v bolnišnico, odkoder so ga izpustili že naslednji dan. Znano je, da je alkohol dober protistrup v takem primeru **s Pevska skupina dunajskih deklet** je obiskala pretekli dan Gorenjsko. Priredile so pevke večere v Trzinu, na Golniku, v Kranju in na Jesenicah.

s Strela je udarila v okolici Ptuja v hišo zakoncev Blaža in Elizabete Sprahove. Zgorelo je stanovanjsko in gospodarsko poslopje.

s V spanju je skočil skozi okno 44 letni carinski tajnik Jakob Vrečko v Kozjem. Pri padcu z drugega nadstropja si je zlomil čeljust in steklo se mu je zarilo v oko. Bo ostal pri življenju, vendar samo z enim očesom.

s Vse zobe zgornje čeljusti je izgubil 16 letni Franc Mirnik iz Lok pri Mozirju pri avtomobilski nesreči v bližini Luče na Stajerskem.

s Letina na Hrvaškem. Pridelek bo v primeri z lanskim mnogo večji. Ječmen je že požet, rž tudi in že žanjejo pšenico. Koruza kaže zelo dobro, sliv pa bo imela Hrvaška letos toliko, kakor še nikdar.

s Zagrebški peki. Hrvatski listi pišejo, da je zagrebški mestni prehranjevalni urad dobavil pekem prvovrstno krušno moko in morajo zato peči tudi prvovrsten kruh. Peka, ki peče

slabo pečen ali neokusen kruh, naj prijavijo mestnemu tržnemu svetu. V nekaj dneh je prislo na urad nad 200 prijav.

s Orkan je divjal te dni v Novem Sadu in okolici. Izruval je številna drevesa in trgale strehe s poslopji. Na mnogih ulicah je prislo zaradi opustošenosti do prometnih nesreč. Nižje ležeči mestni deli so bili dalj časa poplavljeni, ker se je istočasno utegnil nad mestom oblak.

Hrvatski arzen

Uradni hrvatski rudarski podatki navajajo, da so pridobili v Hrvatski l. 1938 deset ton arzenove rude, l. 1940 pa že 45 ton. Največ te rude je v Hrmcu pri Kreševu. V starih časih so pridobivali arzenovo rudo na Balkanu v večjih količinah, jo prevažali v Dubrovnik in nato po dubrovniških ladjah po vsej turški državi. Posebno so uporabljali arzenik za odpravo las in kocin, tudi strupe so večinoma izdelovali iz arzena. V bosanskih okrajih Tuzla, Fočnica in Tesanj je še več ležišč arzenove rude.

Nova nemška vojaška čepica

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo, da bo dosedanja čepica zamenjana z novo, ki bo imela ščitnik in bo ukrojena po vzorcu čepice planinskih lovcev. Vse edince bodo nosile sive čepice, razen oddelkov, ki imajo črno uniformo; slednji bodo imeli črne čepice. Novo čepico so uvedli v nemško armado zaradi izkustev na ruskem bojišču.

Američani za staro Avstrijo

Ameriški list »Washingtonpost« piše, da je neprimljivo, kako morejo »združeni narodi« zahtevati, da bi Avstrija ostala sestavni del nemškega ozemlja tudi po vojni. List pristavlja: Čas je že, da bi vlada objavila svetu, da Avstrije v tej osvobodilni vojni ne bomo pozabili in da bo zopet vzpostavljena kot svobodna in neodvisna država.

REŠITEV KRIZANKE ST. 10.

Vodoravno: 1. jelša, 6. most, 10. ogel, 11. nabor, 12. nohet, 13. Nola, 14. Anam, 15. oidi, 16. Turin, 19. leca, 21. Aden, 23. malin, 24. Nande, 25. mati, 27. Ural, 29. denar, 30. rokav, 33. Toth, 35. Aho, 36. del, 37. kor, 39. nasad, 40. Aare.

Navpično: 1. Jonatan, 2. Egon, 3. Lehar, 4. Mem, 5. Anton Medved, 6. Manifa, 7. obod, 8. so. licitator, 9. Trajan, 17. udar, 18. Ind, 20. elan, 22. ena, 25. metla, 26. irh, 27. Uran, 28. Lada, 31. oba, 32. kos, 34. Oka, 38. re.